

הסובייטיזציה

בתוככי ישראל

זה הגדיש את סאתם של רוזנבלום וחבריו. לפי מיטב השיטות הסובייטיות, התארגנה פעולה ספונטאנית של עובדי העיתון שהגישו אולי שימושים: לשים קץ למעשי התכופים בעיתון. אחרת, הם איימו ותי פטרם כולם בצוותא.

התוצאה לא אחרת לבוא. השלושה נקראו אל העורכים. נמסרה להם הוראה: מעתה יוכל כל אחד מהם לכתוב רק מאמר אחד בחודש, שיתייחס לעניינים פוליטיים. את שאר מאמריו עליהם לייחד לנושאים של מה-בכך.

כדי להמתיק את הגזירה, נשלחו כל השלושה לגלות ממושכת בחו"ל. כיום א' יצאה זיוה ריב לסיקור פסטיבל קאן, תמשיך אחר-כך לספר לקוראי העיתון על הנעשה באירופה. בעיקבותיה ייסע עמוס קינן. חיים חפר ייסע לאמריקה. העיתון גשאר נקי מתכופנים החומכים בד"ר גולדמן, והמתנגדים לסיפוח ולהתנחלות בחברון.

סילופים ברדיו

דיעות אחרונות" הוא מיפעל פרטי, והוא זכאי לקבוע את מדיניותו כאוות נפשו — (אם כי יש בארץ מונופול לשני הצהרונים, וכאשר שניהם נרתמים למסע התעמולה של האגף הסיפוחיסטי בממשלה, פירושו של דבר הוא שטיפת-מוח).

אולם חמור עוד יותר השימוש במכשירים המובקעים של הממשלה: הרדיו והטלויזיה. השבוע אירעו כמה מיקרים, שהוכיחו כי הל שם שינוי, וכי שניהם הפכו עתה מכשירים מובחקים של מנגנון התעמולה הממשלתי, עד כדי סילוף עובדות, העלמת עובדות והפצת שקרים גסים.

הד"ר נחום גולדמן הופיע בפני הסטודנטים הירושלמיים באולם ויז, המכיל כ-500 מקומות. מה אירע שם?

לפי מהדורות החדשות של הרדיו, נסתר כי לא ניתן לגולדמן לדבר, וכי הקהל נחלק שדה בשדה בין תומכיו ומתנגדיו. על אותה גירסה חזרו, למחרת היום, כימעט כל העיתונים. מי שהסתכל באותו ערב בדיחה בטלויזיה, בתוכנית מבט לחדשות, ראה אמת שונה לגמרי — כי את המצלמה קשה לרמות.

רובו המכריע של קהל הסטודנטים צידד בגולדמן, הפסיק את דבריו כל כמה דקות במחויאות-נפיים סוערות. המפריעים היו קבוצה זעירה של בריונים, שבאה להרצאה ככוונה ברורה לפוצצה.

דיקאן הסטודנטים, שישב לצידו של הד"ר גולדמן, פיקפק אם המפריעים הם סטודנטים. אחרי כל הפרעה פנה הקהל כגוף אחד לעבר המפריעים, ניסה להשתקם, ובכך הוסיף למהומה. צלם הטלויזיה אף הצליח לצוד את אחד ממנהיגי הבריונים, הנציח את פעולות. מה שפוצץ את האסיפה לא היו חילוקי-הדיעות בין תומכים ומתנגדי דים, אלא נסיון יזום של כיתת-בריונים מאורגנת לסתום את פיו של המנהיג הציוני הקשיש, למנוע בעדו מלהביע את דעתו.

לשם מה בא הסילוף המכחך של הרדיו? המטרה היתה מובנת מאליה: לערער על העובדה שציבור הסטודנטים תומך ברובו המכריע ביוזמת-השלום של גולדמן, ולעורר את הרושם שחלק חשוב ממנו תומך בממשלה בפרשה זו.

דחליל לשם הסתה

ל שם אותה מטרה באו סילופים נוספים במשך השבוע. אחד הבולטים בהם: מסירת ידיעה מגמתית ושקרנית בצהרי יום שבת. נאמר בה, כי אנשי מצפן והעולם הזה — כוח חדש הפגינו ליד כלא זמון נגד המעצרים המינהליים, וכי טרחו מראש להזמין לשם טלויזיה אמריקאית.

העובדה היסודית אינה נכונה: איש מבין חברי תנועת העולם הזה — כוח חדש לא השתתף בהפגנה זו רוקא. איזכור שם התנועה בהקשר זה בא כמטרה שקופה לזהותה עם קבוצת "מצפן", השנואה על הציבור, ובכך להבאיש את ריחה.

לא פחות מאלף החלק השני של ה"ידיעה". הרדיו קבע במפורש, כי המפגינים הביאו את צוות הטלויזיה — ומכאן הרושם כי ההפגנה אורגנה כדי לנהל תעמולה בחו"ל. מסר ראש צוות הטלויזיה של האנטי-סיפוח, היחיד שהיה במקום, לכתב העולם הזה: "איש לא הוז' מין אותי. רציתי לצלם הפגנה. חקרתי אם יש הפגנות. נודע לי כי יש הפגנה, ונסעתי לשם." הסיפור כולו, בניסוח זה, אינו ידיעה, אלא תעמולת-השמצה במסווה של חדשות — במנגנון ממשלתי מונופוליסטי, שאינו מפרסם הכחשות. השיטה החדשה, לחבר את שמה של קבוצת מצפן הזעירות לכל גילוי של התנגדות לקו הממשלה, נפוצה השבוע בכל דברי חסידי-הסיפוח. פתח בה מנחם בגין, כאשר גאם על "הליגה האנטי-לאומית", בה כלל את גולדמן, הפרופסורים, התנועה לשלום וביטחון, העולם הזה — כוח חדש, ש"ה, וכמובן מצפן ורק"ח.

כאילו על פי פקודה מנבחה, חזר נוסח זה, בדיוק מוחלט, בעשרות מאמרים ונאומים: צירוף הסיפוח. הדבר הזכיר אף הוא תופעה סובייטית מובהקת: צירוף התואר "טרופיקסטים", ולאחרונה "ציוני נים", לכל מי שמוחה נגד מעשי המישטר.

האמת היא שכל הגורמים הפועלים למען השלום מסתייגים בחריפות מקבוצת מצפן, בגלל סימן-השאלה החמור המרחף מעל פעילות חבריה באירופה. החבר היחיד של הנהגת מצפן שנשאר בארץ, חיים הנבכי, הורחק מכנס של קבוצת ש"ה, אליו הופיע מבלי שהזמון.

סילוף נאום באצר

מור יותר מכל השקרים והסילופים שנגעו לענייני פנים, היה הסילוף שנגע לידיעות חיצוניות בעלות חשיבות מברעת. מאז פרשת גולדמן, חרדה הממשלה מפני כל גילוי של רוח-שלום

ה קרה השבוע:

הכיתה עסקה בשיעור למאתמטיקה. לפתע נפתחה הדלת. שני תלמידים מכיתה אחרת נכנסו. יחד עימם נכנס המורה.

המורה, שלא הופתע, הפסיק את השיעורים. "אני מבקש להקשיב לכמה רגעים", אמר ומסר את רשות-הדיבור לאחד הנכנסים. הלה הוכיר מכתב של קבוצת הלמידים נגד מדיניות הממשלה, תבע מהנוכחים לחתום על עצומה המביעה הזדהות מלאה עם הממשלה. "איננו מכריחים אף אחד לחתום", אמר המנהל. "אבל אני חושב שצריכים לחתום."

העניין כולו נסתיים בכמה דקות. כל התלמידים חתמו.

טרור בבתי-הספר

ה לא קרה בכרית-המועצות. זה קרה בישראל.

העצומה המקורית, של כשבעים תלמידים ירושלמיים, היתה התערורת ספונטאנית בעיקבות פרשת גולדמן. היוזמה יצאה מידי ארבעה צעירים, ביניהם בנו של השר המפ"מ ויקטור שם-טוב (שתמך בעמדת הממשלה), ובנו של הפרופסור (לכלכלה) דן פטנקין. ייתכן כי הם הושפעו ממכתבו — גם הוא ספונטאני ואותנטי — של יורם שדה, בנו של אלוף הפלמ"ח.

המעשה היה ספונטאני. התגובה היתה מפוברקת.

היא אורגנה מלמעלה, על-ידי שר החינוך והתרבות, יגאל אלון. כמכי

הסתה נגד "העולם הזה"

ציירים קישטו השבוע את קיר השוק הסיטוני בתל-אביב, הנמצא לא הר' חק ממערכת העולם הזה, בטיסמה: "אורי אבנרי ושלוש כהן — פרובוקטורים".

כמיון צוירה בצפון תל-אביב הכותרת: "אבנרי עוכר ישראל — ימח שמו".

שיר שימש גוף הכפוף כולו למשרד החינוך: מועצת העורכים הארצית של עיתוני תלמידים ונוער בישראל (מע"ת") — מוסד מוכר על-ידי המשרד, והנתון למרותו ולתכתובו.

הביצוע היה באמצעות המנהלים והמחנכים. אמר חיים בניקיר, מנהל בית-ספר עמל, בדרך פתח-הקהל בתל-אביב: "אצלנו החלו בהחתמה לפני כמה ימים. עד סוף השבוע הבא נגיע למלוא מיספר התלמידים — 500 במיספר. היוזמה התחילה בעידודנו. איננו מכריחים לזתות, אבל הרוב חותם".

מדוע בוצעה החתימה בשעת השיעורים? המנהל: "כי מחוץ לשיעורים קשה לתפוס אותם". סיבה סבירה יותר: בשיעור, לעיני המורה, לא יעז שום תלמיד לטרב, מחשש פן יבולע לו כבואו לקבל את תעודת-הבגרות.

היה זה, אפוא, מסע-טרור מאורגן ומפוברק, לפי מיטב המסורת הסובייטית. בשבוע שבו דיברו הכל על הסובייטיזציה של מצרים, עם הופעת הטייסים הרוסיים שם, התחילה גם הסובייטיזציה של ישראל, עם הופעת שיטות שלא נודעו כדוגמתן בישראל הדמוקרטית.

אולטימטום לעיתונאים

פטיציה הקומפוזמולית בבתי-הספר לא היתה הסימן היחיד או הבולט ביותר להלהיך זה. חמור עוד יותר היה מה שאירע השבוע באחד מכלי-התיקשורת ההמוניים החשובים ביותר במדינה — הצהרון ידיעות אחרונות.

בראש הצהרון עומד ד"ר הרצל רוזנבלום, מחסידי זאב ז'בוטינסקי לשעבר, מראשי התומכים כיום בסיפוח כל השטחים המחוזקים, ובעונש-מחת לחבלנים. רוב עובדי העיתון תומכים בידיעותיו. כמה מהם — כגון הכתבים ברוך נאדל ואליהו עמיקם — הם מתומכיו הקיצוניים של הד"ר ישראל אלדד-שייב.

אולם בצהרון עובדים גם כמה אנשים, הדוגלים בקו אנטי-סיפוחיסטי. שלושה מאלה — חיים חפר, זיוה ריב ועמוס קינן — כותבים דרך-קבע בעמודים המרכזיים בגיליון יום י. לפני שבוע כתב הרצל רוזנבלום מאמר חוצב-להבות נגד ה"דפיטיסטים", התומכים בד"ר גולדמן. הוא שפך עליהם אש וגופרית. למחרת היום זכה לתשובה מעל עמודי למרחב. העיתון של אחדות-העבודה הנכיר לו כי עיתונו שלו דחאק נותן מקום נרחב לתכופנים אלה, השורצים בעמודיו.